

*lwa
edicio*

Servei de Llengua Catalana

PROPOSTA D'ÚS DE MAJÚSCULES I MINÚSCULES

PROPOSTA D'ÚS DE MAJÚSCULES I MINÚSCULES

UNIVERSITAT DE BARCELONA
R. 7042
SERVEI DE LLENGUA CATALANA

SERVEI DE LLENGUA CATALANA UNIVERSITAT DE BARCELONA

© Servei de Llengua Catalana 1991
Universitat de Barcelona
Gran Via de les Corts Catalanes, 585
08071 Barcelona
DL: L-744-91

PRESENTACIÓ

Tradicionalment s'ha dit que els noms propis s'escriuen amb majúscula inicial i els comuns amb minúscula. Aquesta regla tan simple, però, no soluciona molts casos problemàtics que se'ns presenten diàriament. Per aquest motiu, s'ha elaborat la proposta que us presentem, que pretén donar solució almenys a una majoria de casos conflictius.

No hem d'oblidar que la qüestió de les majúscules i minúscules és una convenció i que hi ha diferents maneres de solucionar-la. Dins del llenguatge administratiu hi ha hagut un abús de les majúscules, a diferència, per exemple, de la premsa, que tendeix a usar sovint les minúscules. En canvi, en camps com els científic-tècnics hi ha certes vacil·lacions. Cal, doncs, trobar un equilibri i formular una proposta útil, clara i fàcil d'acceptar.

Aquest document s'ha basat, en línies generals, en la *Proposta de normes d'ús de les majúscules i minúscules en tota mena de textos*, elaborada per la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu, i s'ha adequat (sobretot amb els exemples) als usos més freqüents i conflictius dins el món universitari. Només s'han recollit els casos en relació amb la funció distintiva, segons la naturalesa de les paraules. Per tant, no s'ha tingut en compte el lloc que aquestes ocupen dins el text (començament d'enumeracions, després de punt i coma, etc.).

Quant a la presentació s'ha optat per establir un ordre correlatiu dels trenta-sis punts i, per tal de facilitar-ne la localització i consulta, s'ha elaborat un índex temàtic que agrupa els diferents punts que fan referència a una mateixa àrea. Aquest índex està format pels descriptors següents: persones, organismes, ensenyaments, activitats culturals, documents, publicacions i obres d'art, objectes i productes, temps i lloc.

Barcelona, desembre de 1989

ÍNDIX TEMÀTIC

PERSONES

(pàgina 9)

1. Noms i cognoms
2. Sobrenoms i pseudònims
3. Dinasties i llinatges
4. Càrrecs oficials
5. Tractaments genèrics
6. Tractaments estrangers
7. Tractaments protocol·laris
8. Tractaments abreujats

ORGANISMES

(pàgina 11)

9. Institucions i establiments
10. Òrgans de gestió
11. Usos abreujats

ENSENYAMENTS

(pàgina 12)

- 12. Estudis
- 13. Cursos i assignatures
- 14. Teories i fórmules

ACTIVITATS CULTURALS

(pàgina 13)

- 15. Jornades i simposis
- 16. Conferències i discursos

DOCUMENTS

(pàgina 14)

- 17. Documents oficials
- 18. Parts de documents
- 19. Documents acreditatius

PUBLICACIONS I OBRES D'ART

(pàgina 15)

- 20. Publicacions i obres d'art

OBJECTES I PRODUCTES

(pàgina 15)

- 21. Objectes personalitzats
- 22. Productes

TEMPS

(pàgina 16)

- 23. Setmanes i mesos
- 24. Festivitats i commemoracions
- 25. Períodes històrics
- 26. Fets històrics
- 27. Moviments culturals

LLOC

(pàgina 17)

- 28. Topònims catalans amb article
- 29. Topònims no catalans amb article
- 30. Entitats locals territorials
- 31. Divisions territorials
- 32. Accidents geogràfics
- 33. Punts cardinals
- 34. Topònims urbans
- 35. Edificis
- 36. Dependències d'edificis

1. Noms i cognoms de persones i noms de divinitats

S'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: . *Miquel Martí i Pol*
. *Al·là*
. *Zeus*
. *Déu*

2. Sobrenoms, renoms i pseudònims

Els substantius i adjectius que formen els sobrenoms, renoms i pseudònims s'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: . *Martí l'Humà*
. *Salvador Seguí, el Noi del Sucre*
. *el Sàtir de Gràcia*

3. Noms de dinasties i llinatges

S'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: . *l'època dels Àustries*
. *la Florència dels Mèdici*
. *els Montcada*

4. Càrrecs oficials

S'escriuen amb minúscula inicial.

Ex.: . *el vice-rector d'Economia i Administració*
. *els presidents de les divisions*
. *la vice-degana Rosa Solé*
. *el cap del Servei d'Esports*
. *el conseller d'Ensenyament*
. *l'alcalde de Vandellòs*

Però, si van precedits de les formes de tractament protocol·lari, s'escriuen amb majúscula.

Ex.: . *Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Rector*

5. Formes de tractament o de designació genèrica de les persones que precedeixen els noms propis

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *la professora titular d'universitat Rosa Camí*
. *l'advocat Joan Puig*
. *l'auxiliar administratiu Ramon Vidal*
. *el doctor honoris causa Ramon Puig*
. *la professora emèrita Carme Pous*
. *el comte Ramon Berenguer*
. *santa Apol·lònia*

6. Formes de tractament estrangeres

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Sir Lawrence Olivier*
. *Don Pedro Crespo*
. *Madame Dupont*
. *Frau Maria Braun*

7. Formes protocol·làries de tractament

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Josep M. Bricall*
. *Il·lustríssima Senyora Roser Camps*

8. Formes abreujades de tractament, designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i formes protocol·làries

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Dra. Roca*
. *Prof. Carreres*
. *Excm. i Mgfc. Sr.*
. *M. I. Sr. López*
. *Sta. Apol·lònia*
. *Sr. Rovira*

9. Noms d'institucions, organismes, entitats, empreses o establiments

S'escriuen amb minúscula inicial excepte si formen part del nom d'una entitat formalment constituïda.

- Ex.: . *la Universitat de Barcelona*
 . *les universitats de Catalunya*
 . *la Facultat de Geografia i Història*
 . *les facultats de cada divisió*
 . *el Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic*
 . *la Divisió IV*
- . *la Comunitat Autònoma de Galícia*
 . *les comunitats autònomes*
 . *la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia*
 . *el Govern Civil de Barcelona*
 . *els governs civils de Catalunya*
 . *l'Administració pública*
 . *el Parlament britànic*
 . *la Central Nuclear d'Ascó*
 . *la Borsa de Barcelona*
 . *l'Estat espanyol*
 . *els estats del món*
 . *l'Església catòlica*
 . *les esglésies de tot el món*
- . *l'Hospital de Sant Pau*
 . *els hospitals de Lleida*
 . *l'Institut Maragall*
 . *els instituts de batxillerat*
 . *el Col·legi Ramon Llull*
 . *el Museu Picasso*
- . *l'hotel Ritz*
 . *el restaurant Els Quatre Gats*
 . *el bar Galàxia*
 . *la fonda Domènech*
 . *el cinema Vergara*
 . *el teatre Romea*

10. Òrgans de gestió i d'organismes i entitats oficials i no oficials

S'escriuen amb minúscula inicial excepte si formen part d'un òrgan formalment constituït.

- Ex.: *. la Secretaria del Departament de Llengua Catalana*
. les secretaries dels departaments
. el Servei de Personal de la UB
. els serveis de la UB
. el Centre de Transferència Tecnològica de la UB
. el Comitè Acadèmic de la UB
. el Consell Social de la UB
. la Junta de Govern de la UB
. l'Assemblea General i la Junta Directiva del Club Esportiu Universitari

11. Usos abreujats d'institucions i entitats

Se segueix la mateixa norma que en el punt 9.

- Ex.: *. la Universitat (per la Universitat de Barcelona)*
. el Servei (pel Servei de Llengua Catalana)
. la nostra Universitat (per la Universitat de Barcelona)
. l'Estat (per l'Estat espanyol)
. l'Administració (per l'Administració pública)

12. Denominacions d'estudis universitaris i no universitaris

S'escriuen sempre amb minúscula inicial.

- Ex.: *. el pre-escolar*
. l'educació general bàsica (EGB)
. la formació professional, primer i segon grau (FP)
. el batxillerat unificat polivalent (BUP)
. el curs d'orientació universitària (COU)
. el curs d'aptitud pedagògica (CAP)
. la prova de selectivitat
. el primer cicle d'ensenyament universitari
. l'ensenyament primari
. una llicenciatura
. un doctorat
. un màster
. un postgrau

Però, *l'ensenyament de Dret* i *un llicenciat en Biologia*.

13. Denominacions d'assignatures, màsters, postgraus, cursos, doctorats i programes

En les denominacions d'assignatures, màsters, doctorats i cursos de postgrau s'escriuen sempre amb majúscula inicial els substantius i els adjectius que les formen.

- Ex.: . *màster en Lingüística Aplicada (especialitat Planificació i Serveis Lingüístics)*
. *diploma de postgrau en Mètodes Quantitatius i Informàtics Aplicats a la Gestió Empresarial*
. *doctorat en Ciència Cognitiva i Llenguatge*
. *l'assignatura Lexicologia Catalana*
. *el programa Erasmus*

En les denominacions de la resta de cursos, dels quals no s'expedeix títol, s'escriu només amb majúscula inicial la primera paraula.

- Ex.: . *el curs Mineralogia determinativa*
. *el curs Introducció als mètodes d'estudi de la geologia del subsòl*

Però, si es tracta de disciplines, s'escriuen amb minúscula.

- Ex.: . *un article sobre física quàntica*
. *disciplines com la botànica, la química, l'alquímia, la medicina*

14. Teories i fórmules

S'escriuen amb minúscula excepte els noms propis que formin part de la denominació.

- Ex.: . *el teorema de Pitàgores*
. *el teorema del valor mitjà*
. *la teoria de la relativitat*
. *el mètode de Cramer*
. *el criteri de D'Alembert*
. *la fórmula de Taylor*

15. Designacions d'activitats instituïdes oficialment o per la societat civil

S'escriuen amb majúscula inicial les denominacions exactes que corresponen a designacions d'activitats oficialment instituïdes o amb una individualitat clara en la vida social. Les denominacions genèriques s'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el III Simposi d'Ensenyament i Història de les Ciències i de les Tècniques*
. *un simposi sobre ensenyament*

- . Conferència de Rectors Europeus
- . la Segona Setmana d'Estudis Africans
- . les IX Jornades de Didàctica
- . Premi Nacional Ramon y Cajal

16. Conferències i discursos

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol (i les altres que correspon de fer-ho per les altres regles).

- Ex.: . la conferència "El ciutadà del 89"
 . la conferència titulada "La dansa i el cinema"
 . una conferència sobre la dansa i el cinema

17. Títols de documents oficials i de les tramitacions corresponents

Els substantius i adjectius que componen el títol d'un document oficial s'escriuen amb minúscula inicial, llevat del mot o mots que designen la classe de document i dels noms propis que formen part del títol. Se segueix la mateixa norma quan es tracta de denominacions de tramitacions que corresponen al títol d'un document oficial. S'escriuen amb minúscula inicial les denominacions genèriques corresponents.

- Ex.: . el Projecte de construcció d'un sobreeixidor al sector nord de Manresa
 . els Estatuts de la Universitat de Barcelona
 . el Dictamen de la Comissió d'Hisenda
 . un dictamen de comissió
 . correcció d'errada de l'Ordre de 10 de juliol de 1989
 . el compliment de la Sentència de l'Audiència Territorial de Barcelona de 13 de juliol de 1987
 . la Resolució de 12 de setembre de 1989, per la qual es fa pública la relació d'ensenyaments seleccionats
 . el Pla plurianual de la Universitat de Barcelona
 . el Pla d'estudis de 1974, de l'Escola d'Estudis Empresarials
 . la Llei de reforma universitària
 . la Llei 13/89, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya
 . el Reglament del domini públic hidràulic, d'11 d'abril de 1986
 . la Constitució de Weimar
 . la Memòria del Servei de Llengua Catalana de 1990

18. Parts genèriques de les obres i els documents

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el preàmbul*
. *el títol primer*
. *el subtítol segon*
. *l'apartat c) de l'article 13*
. *la disposició addicional 4a*
. *la disposició transitòria 6a*
. *el capítol I*
. *l'annex II*

19. Denominacions de documents acreditatius

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el document nacional d'identitat núm. 34 945 435*
. *el passaport*
. *la cartilla de la Seguretat Social*
. *la llicència fiscal*
. *el carnet d'estudiant*

20. Títols de llibres, obres teatrals, cinematogràfiques i d'arts plàstiques; publicacions periòdiques, col·leccions de llibres; parts d'obres

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol (i les altres que correspon de fer-ho per les altres regles).

- Ex.: . *D'arquitectura* de Vitruvi
. *El pèndol de Foucault* d'Umberto Eco
. *La ciutat cremada*
. *El desconsol* de Clarà
. *Les senyoretes d'Avinyó* de Picasso
. *Les estacions* de Haydn
. *El Temps*
. la col·lecció *El Balanci*
. *Serra d'Or*
. *Diari de Barcelona*
. l'article del diari "La conversa a dues llengües" proposa...

21. Noms d'objectes personalitzats

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *l'Excalibur* (espasa)
. *el Titanic* (transatlàntic)

22. Noms de productes

S'escriuen amb majúscula inicial si fan referència a una marca concreta, i amb minúscula si es tracta d'un genèric.

Ex.: . *un Cinzano*
 . *un roille de cel-lo, però la marca Cel-lo*
 . *una aspirina*
 . *un jeep*

Les denominacions d'origen s'escriuen amb majúscula inicial quan formen part del complement de nom del producte en qüestió.

Ex.: . *el vi del Priorat*
 . *un formatge del Montsec*

En la resta de casos s'escriuen amb minúscula inicial.

Ex.: . *un priorat de primera*
 . *un montsec molt gustós*

23. Dies de la setmana, mesos, estacions

S'escriuen sempre amb minúscula.

Ex.: . *Barcelona, 2 de novembre de 1989*
 . *a l'estiu anirem a Grècia*
 . *dilluns comencen les classes*

24. Festivitats i commemoracions cívico-religioses i polítiques

S'escriuen sempre amb majúscula inicial, tant els substantius com els adjectius que la componen.

Ex.: . *la revetlla de Sant Joan*
 . *l'Onze de Setembre*
 . *el Divendres Sant és inhàbil*
 . *el Primer de Maig*
 . *el Mil·lenari de Catalunya*
 . *el Bicentenari de la Revolució Francesa (però, el centenari de la inauguració d'una escola)*
 . *el Carnestoltes*
 . *Dijous Gras*

25. Períodes històrics

S'escriuen amb minúscula.

Ex.: . *la decadència*
. *la il·lustració*
. *l'edat mitjana*
. *el triàsic*
. *el neolític*
. *l'imperi romà*
. *la dinastia yuan*

Excepte la *Renaixença* i el *Renaixement*

26. Fets singulars de la història

S'escriuen amb majúscula.

Ex.: . *la Primera Guerra Mundial*
. *el Bienni Negre*
. *la Guerra dels Segadors*

27. Moviments culturals, literaris i pictòrics

S'escriuen amb minúscula.

Ex.: . *el romanticisme*
. *Florència, bressol de l'humanisme*
. *el darwinisme*
. *el realisme*
. *l'impressionisme*

Excepte la *Renaixença* i el *Renaixement*.

28. Topònims catalans amb article

L'article s'escriu sempre amb minúscula i experimenta les contraccions normals de l'article amb altres partícules.

Ex.: . *el Maresme*
. *l'Anoia*
. *els municipis del Barcelonès*
. *de l'Hospitalet*

29. Topònims no catalans amb article

L'article s'escriu amb majúscula inicial i no experimenta cap contracció.

Ex.: . *Los Angeles*
 . *d'El Escorial*
 . *El Salvador*
 . *Le Havre*
 . *La Rioja*

Però s'escriu amb minúscula i es contrau quan es tracta de topònims no catalans amb forma catalanitzada.

Ex.: . *l'Havana*
 . *del Caire*
 . *els Estats Units*
 . *el Sàhara*

30. Noms d'entitats locals territorials

S'escriuen amb majúscula inicial tots els elements, tret dels articles i de les preposicions, que componen la forma establerta d'una comarca, un municipi, un agregat, una entitat local menor o un barri.

Ex.: . *les Illes Balears*
 . *la Vall d'Aran*
 . *Sant Pere dels Arquells*
 . *Sant Andreu*
 . *Castellar de n'Hug*

31. Noms de demarcacions i divisions territorials

S'escriu sempre amb minúscula la designació genèrica que acompanya el nom d'una demarcació o d'una divisió territorial.

Ex.: . *la província de Tarragona*
 . *la comarca d'Osona*
 . *la diòcesi de Girona*
 . *el bisbat de Solsona*
 . *la regió d'Alsàcia-Lorena*
 . *la península ibèrica*

32. Noms d'accidents i llocs geogràfics

S'escriuen amb minúscula sempre que sigui una designació genèrica.

- Ex.: . *la vall de Bianya* (però amb majúscula si es tracta del municipi)
. *la mar Roja*
. *l'oceà Pacífic*
. *el delta de l'Ebre* (però, *el Delta*)
. *la plana de Vic*
. *la serra de Collserola*

33. Els punts cardinals

S'escriuen amb minúscula inicial, excepte si es representen amb els símbols internacionals o formen part d'un topònim.

- Ex.: . *la costa nord dels Països Catalans*
. *NE*
. *l'Oest americà*
. *l'Àfrica del Sud*
. *les civilitzacions d'Orient*

34. Topònims urbans

S'escriu amb minúscula la designació genèrica que els acompanya. Les abreviatures també s'escriuen amb minúscula.

- Ex.: . *la plaça del Rei*
. *el passeig de Gràcia*
. *la rambla de Catalunya*
. *la ronda de Sant Pere*
. *el carrer del Consell de Cent*
. *el c. Consell de Cent*
. *el barri de Sant Martí de Provençals*
. *el campus de Pedralbes*
. *la zona universitària de Pedralbes*

Però s'escriu amb majúscula inicial quan aquesta designació és usada absolutament com a nom de lloc o citem toponímia menor en una altra llengua.

- Ex.: . *la Gran Via de les Corts Catalanes*
. *la Rambla*

- . *la Plaça Reial*
- . *la Via Laietana*
- . *Trafalgar Square*
- . *Rue de Rivoli*

35. Noms d'edificis

S'escriuen amb minúscula sempre que sigui una designació genèrica. I s'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius quan formen part d'edificis singulars.

- Ex.: . *el Palau Reial*
- . *la Borsa de Barcelona, però les borses de l'Estat espanyol*
 - . *la Llotja (de Barcelona)*
 - . *el monestir de Santes Creus*
 - . *el castell de Gallifa*
 - . *l'ermita del Puig*
 - . *el Palau de la Música Catalana*

36. Dependències d'edificis

S'escriuen amb minúscula sempre que es designen amb mots genèrics, i amb majúscula inicial quan és una denominació específica d'una estança singular.

- Ex.: . *l'aula d'informàtica de la Facultat de Filologia de la UB*
- . *l'aula de màster*
 - . *l'aula 124*
 - . *el Paraninf*
 - . *l'Aula Magna*

BIBLIOGRAFIA

DIARI DE BARCELONA. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987.

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya [DOGC].

DOPPAGNE, A. *Majuscules, abréviations, symboles et sigles*. París: Duculot, 1979.

EL PAÍS. *Libro de estilo*. 2a ed. Madrid: Promotora de Informaciones SA, 1980.

Llengua i Administració. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Lingüística; Escola d'Administració Pública.

Llibre d'estil de l'AVUI. Edició provisional [Text mecanografiat].

MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario de tipografía y del libro*. Madrid: Paraninfo, 1981.

Normes d'estil de l'Oficina de Català de la Diputació de Barcelona.

Proposta de normes d'ús de les majúscules i minúscules en tota mena de textos. Barcelona: Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu.

Toponímia i cartografia. Assaig de sistematització. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya, 1985.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

H

Serveis Lingüístics

Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona

.11. LGA c.m. MP.10

